

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ത്രയോദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ത്രയോദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

ഭരദ്വാജേന സഹ മിലിത്വാ ഭരതസ്യായോധ്യാം പ്രതി നിവർത്തനം

തതഃ ശിരസി കൃത്വാ തു
പാദുകേ ഭരതസ്തദാ |
ആരുരോഹ രഥം ഹൃഷ്ടഃ
ശത്രുഘ്നസഹിതസ്തദാ || 2.113.1 ||

വസിഷ്ഠോ വാമദേവശ്ച
ജാബാലിശ്ച ദൃഡവ്രതഃ |
അഗ്രതഃ പ്രയയുഃ സർവേ
മന്ത്രിണോ മന്ത്രപൂജിതാഃ || 2.113.2 ||

മന്ദാകിനീം നദീ രമ്യാം
പ്രാങ്മുഖാസ്തേ യയുസ്തദാ |
പ്രദക്ഷിണം ച കുർവാണാ -
ശ്ചിത്രകൂടം മഹാഗിരിം || 2.113.3 ||

പശ്യൻ ധാതുസഹസ്രാണി
രമ്യാണി വിവിധാനി ച |
പ്രയയൗ തസ്യ പാർശ്വേന
സസൈന്വയോ ഭരതസ്തദാ || 2.113.4 ||

അദൂരാച്ചിത്രകൂടസ്യ
 ദദർശ ഭരതസ്തദാ |
 ആശ്രമം യത്ര സ മുനി -
 ര്ഭരദ്വാജഃ കൃതാലയഃ || 2.113.5 ||

സ തമാശ്രമമാഗമ്യ
 ഭരദ്വാജസ്യ വീര്യവാൻ |
 അവതീര്യ രഥാത് പാദൗ
 വവന്ദേ കുലനന്ദനഃ || 2.113.6 ||

തതോ ഹൃഷ്ടോ ഭരദ്വാജോ
 ഭരതം വാക്യമബ്രവീത് |
 അപി കൃത്യം കൃതം താത
 രാമേണ ച സമാഗതം || 2.113.7 ||

ഏവമുക്തഃ സ തു തതോ
 ഭരദ്വാജേന ധീമതാ |
 പ്രത്യുവാച ഭരദ്വാജം
 ഭരതോ ധർമവത്സലഃ || 2.113.8 ||

സ യാച്യമാനോ ഗുരുണാ
 മയാ ച ദൃഢവിക്രമഃ |
 രാഘവഃ പരമപ്രീതോ
 വസിഷ്ഠം വാക്യമബ്രവീത് || 2.113.9 ||

പിതുഃ പ്രതിജ്ഞാം താമേവ
 പാലയിഷ്യാമി തത്ത്വതഃ |
 ചതുർദശ ഹി വർഷാണി
 യാ പ്രതിജ്ഞാ പിതൂർമ്മ || 2.113.10 ||

ഏവമുക്തോ മഹാപ്രാജ്ഞോ
 വസിഷ്ഠഃ പ്രത്യുവാച ഹ |
 വാക്യജ്ഞോ വാക്യകുശലം
 രാഘവം വചനം മഹത് || 2.113.11 ||

ഏതേ പ്രയച്ഛ സംഹൃഷ്ടഃ
 പാദുകേ ഹേമഭൂഷിതേ |
 അയോധ്യായാം മഹാപ്രാജ്ഞ
 യോഗക്ഷേമകരോ ഭവ || 2.113.12 ||

ഏവമുക്തോ വസിഷ്ഠേന
 രാഘവഃ പ്രാങ്മുഖഃ സ്ഥിതഃ |
 പാദുകേ ഹേമവികൃതേ
 മമ രാജ്യായ തേ ദദൗ || 2.113.13 ||

നിവൃത്തോഽഹമനുജ്ഞാതോ
 രാമേണ സുമഹാത്മനാ |
 അയോധ്യാമേവ ഗച്ഛാമി
 ഗൃഹീത്വാ പാദുകേ ശുഭേ || 2.113.14 ||

ഏതച്ഛുത്വാ ശുഭം വാക്യം
 ഭരതസ്യ മഹാത്മനഃ |
 ഭരദ്വാജഃ ശുഭതരം
 മുനിർവാക്യമുദാഹരത് || 2.113.15 ||

നൈതച്ചിത്രം നരവ്യാഘ്രേ
 ശീലവൃത്തവിദാം വരേ |
 യദാർയം ത്വയി തിഷ്ഠേന്തൂ
 നിമ്നോത്സൃഷ്ടമിവോദകം || 2.113.16 ||

അനുണ്ഠഃ സ മഹാബാഹുഃ
 പിതാ ദശരഥസ്തവ |
 യസ്യ ത്വമീദൃശഃ പുത്രോ
 ധർമാത്മാ ധർമവത്സലഃ || 2.113.17 ||

തമുഷിം തു മഹാപ്രാജ്ഞ -
 മുക്തവാക്യം കൃതാഞ്ജലിഃ |
 ആമന്ത്രയിതുമാരേഭേ
 ചരണാവുപഗൃഹ്യ ച || 2.113.18 ||

തതഃ പ്രദക്ഷിണം കൃത്വാ
 ഭരദ്വാജം പുനഃ പുനഃ |
 ഭരതസ്തു യയൗ ശ്രീമാ -
 നയോധ്യാം സഹ മന്ത്രിഭിഃ || 2.113.19 ||

യാനൈശ്ച ശകടൈശ്ചൈവ
 ഹയൈർനാഗൈശ്ച സാ ചമുഃ |
 പുനർനിവൃത്താ വിസ്തീർണാ
 ഭരതസ്യാനുയായിനീ || 2.113.20 ||

തതസ്തേ യമുനാം ദിവ്യാം
 നദീം തീർത്യാർമിമാലിനീം |
 ദദ്യുശുസ്താം പുനഃ സർവേ
 ഗംഗാം ശിവജലാം നദീം || 2.113.21 ||

താം രമ്യജലസമ്പൂർണാം
 സന്തീര്യ സഹബാന്ധവഃ |
 ശൃംഗവേരപുരം രമ്യം
 പ്രവിവേശ സസൈനികഃ || 2.113.22 ||

ശൃംഗവേരപുരാദ് ഭൂയ

അയോധ്യാം സന്ദർശ ഹ |

അയോധ്യാം തു തദാ ദൃഷ്ട്വാ

പിത്രാ ഭ്രാത്രാ വിവർജിതാം || 2.113.23 ||

ഭരതോ ദുഃഖസന്തപ്തഃ

സാരഥിം ചേദമബ്രവീത് |

സാരഥേ പശ്യ വിധ്വസ്താ

അയോധ്യാ ന പ്രകാശതേ || 2.113.24 ||

നിരാകാരാ നിരാനന്ദാ

ദീനാ പ്രതിഹതസ്വനാ || 2.113.25 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

അയോധ്യാകാണ്ഡേ ത്രയോദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||